

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, D. de Iongh Wzn.,
N. G. Kam, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Uit de Redactie getreden:

TH. F. VREEDE.

Eerstvolgende REDACTIEVERGADERING
a. s. Dinsdag ten vier ure, ten huize van den heer COENEN, Choorstraat 43.

Inzenders worden er nogmaals uitdrukkelijk op attent gemaakt, dat stukken, die voor Dinsdag ten twaalf uur niet aan het redactie-adres, Binnenwatersloot 33, zijn bezorgd, NIET meer in het eerstvolgende nummer worden opgenomen.

Ten slotte.

Met de meeste aandacht heb ik v. T.'s belangrijk artikel in 't voorgaande weekblad gelezen, belangrijk, niet om zijne bestrijding van mijne zienswijze, maar om de duidelijke uiteenzetting van het wezen van den maatschappij groei. Men zal namelijk opmerken, dat dit artikel uit deze 2 gedeelten bestaat, gedeelten die, naar v. T.'s inzicht, elkaar aanvullen, omdat het ééne deel eene beschouwing afbreekt, het andere eene nieuwe beschouwing daartegenover stelt. Dat nu is niet juist. Wel wordt eene beschouwing gegeven, maar deze staat in 't minst niet tegenover de mijne, kan daarmee zeer wel samengaan, is in elk geval een punt, dat door mij niet is aangeroerd. In bedoeld artikel beschouwt van T. den aard van den groei der maatschappij, die, als zijnde een samenstel van economische en politieke functiën, noodzakelijk in die beide klassen van verschijnselen moet groeien. Nu zegt van T. eigenlijk, dat de economische groei de drijvende kracht, de werkende oorzaak is, terwijl de „bovenbouw” slechts met schokken, gedwongen door die grondoorzaak mee groeit.

Maar dat heb ik volstrekt niet ontkend, daarover heb ik me in 't minst niet uitgelaten. Deze beschouwing is een gevolg van onderzoek der maatschappelijke verschijnselen; om er toe te komen is een uitgebreide studie dier verschijnselen, zoowel in het verleden als het heden noodwendig.

Mijne beschouwing daarentegen bemoeit zich niet met den aard van den groei, heeft daarmee ook niets te maken, maar moet noodzakelijk aan alle wetenschap van de ontwikkeling der maatschappij voorafgaan.

Om verschijnselen van wetenschappelijk standpunt te kunnen beschouwen, d. w. z. de bijzondere vormen, waaronder zij voorkomen onder algemeene gezichtspunten te brengen, moet men ze eerst noodzakelijk trekken binnen den kring van de wet van oorzaak en gevolg, men moet dus beginnen, met aan te nemen, dat zij aan vaste, onveranderlijke wetten gehoorzamen, niet alleen in hunne primair voorkomen (wat v. T. in dit geval de economische factor noemt), maar ook in de daaruit voortvloeiende secundaire verschijnselen (in dit geval de politieke en juridische „bovenbouw”); eerst van uit dit algemeen gezichtspunt is een onderzoek naar den aard van bovengenoemde wetten mogelijk.

Nu omvat het begrip „maatschappelijke groei”, niet alleen de verwording van de verhoudingen, waarin de cellen der maatschappij, tot elkaar staan, de economische en de (volgens van T.) daaruit volgende politieke en juridische vormen, maar ook de verwording dier cellen zelve, dus de wisselende denkbeelden, waarnaar de menschen hunne handelingen plegen in te richten. Al deze dingen vallen, zij het direct, zij het indirect, onder de wet van oorzaak en gevolg, moeten m. a. w. noodwendig zóó zijn, als zij op 't oogenblik zijn.

Om het nog eens zeer duidelijk te zeggen: wetenschap is het kennen van het algemeene, wat wij „natuurwetten” noemen. Vóór wetenschappelijk onderzoek gaat dus de aanname dát die wetten er zijn — bij zoo'n onderzoek van de maatschappij nemen we dus aan, dat zij, in ál hare functiën aan vaste (zij het dan onbekende en misschien onkenbare) wetten onderworpen is.

In dien zin is dus de maatschappij altijd normaal, omdat ze juist zoo is als ze zijn moet, in dien zin is ook elk ding, dat bestaat, normaal. Slechts dán spreken we van abnormaal, wanneer we zoo'n ding onder een algemeene categorie kunnen rangschikken, en opmerken, dat het in verschillende opzichten van de andere eenheden dier categorie afwijkt.

We zien dus, dat mijne beschouwing niets te maken heeft met de wetten zelf, zij volgt slechts uit de aanname, dat die wetten er zijn, nooit kan dus eene beschouwing van den aard dier wetten tegenover de mijne staan.

Nu, en dat is een tweede punt, zegt v. T. dat we een deel van de maatschappelijke verschijnselen, n. l. de politieke en juridische enz., wél in verschillende maatschappijen met elkaar vergelijken kunnen — zoo noemt hij Frankrijk en Holland, Duitschland en Noorwegen — enz. Maar hij vergeet daarbij, dat hij hier slechts deelen van onze maatschappij onderling met elkaar vergelijkt, (v. T. zal het niet een „staat” niet „maatschappij” vereenzelvigen?) deelen, die zeer zeker verschillen vertoonen, maar verschillen, die juist weer uit de wetten der maatschappij als geheel moeten af te leiden zijn, dus noodwendig behooren bij het wezen van den maatschappij groei.

Nu vallen, zooals ik al heb opgemerkt, de gevoelens der menschen ook in den kring der maatschappelijke verschijnselen (waarbij alweer buiten beschouwing blijft, of zij daarin een drijvend dan wel een gedreven element vormen), die gevoelens hangen dus ten nauwste samen met den groei der maatschappij.

Wanneer we nu waarnemen, dat er een gevoel van onvrede bij de menschen bestaat, dan kan men dat, de tegenwoordige menschen met vroegere, of met Chineezen enz. vergelijkende, abnormaal noemen; als maatschappelijk verschijnsel is het echter noodwendig voortvloeiende uit den gang der ontwikkeling, dus volmaakt normaal. Een revolutie, bijvoorbeeld, een plotselinge schok, schijnt ons iets heel bijzonders, iets abnormaals in den groei der samenleving, maar kijk eens naar de ontwikkelingsgeschiedenis van een ander organisme, van een meikever bijvoorbeeld.

Wie, die de groeiwetten van zoo'n dier niet kent, zou het niet als abnormaal beschouwen, wanneer hij uit het ei plotseling een levende engerling, uit dat dier een doodschijnende pop, en daaruit weer plotseling het volwassen insect ziet te voorschijn komen; niemand echter zal er aan denken, deze verschijnselen abnormaal te noemen; het zijn de revoluties in den groei van den meikever.

Wanneer nu in den groei van zoo'n betrekkelijk eenvoudig organisme als het hier genoemde zoovele omwentelingen liggen opgesloten, hoe zal dat dan met die van een zoo ontzettend gecompliceerd organisme als onze samenleving niet het geval zijn. Waarlijk we zouden bijna abnormaal moeten noemen, als er geen revolutiën mee verbonden waren.

Ik veronderstel dat nu duidelijk is, dat nóch v. T.'s, nóch eenige andere verklaring van den maatschappelijken groei, (tenzij van godsdienstig standpunt) met mijne beschouwing in conflict komt of komen kan, eenvoudig, omdat ze zich op ander terrein beweegt.

Nu nog even iets omtrent v. T.'s bezwaar tegen mijne opmerking, dat van Eedens kolonies, omdat zij (voorloopig althans) geen groote levenskracht vertoonden, niet als het levendragend element in de samenleving mogen beschouwd worden. Ik had hier mijn bedoeling duidelijker moeten aangeven, en zal dit nu nog in 't kort pogen te doen, vooral ook, omdat mij uit een tusschenzin van van T. blijkt, dat deze mijn bedoeling niet volkomen heeft begrepen.

Zie eens, van T, je zegt, dat we bij de keuze van onze richting noodig hebben een diep wetenschappelijk inzicht in den groei onzer samenleving, grondige kennis omtrent haar ontwikkelingswetten. Nu beweer ik dat dat van een gewoon mensch te veel gevegd is, dat het onmogelijk is, om alvorens een richting te kiezen die gevorderde kennis te bezitten, we zouden ons daartoe op de hoogte moeten stellen niet van één enkele, maar van elke richting op sociaal gebied, we zouden een grondige studie van de geschiedenis, van de wijsbegeerte, ja van wat niet al, moeten maken. Dat gaat heusch niet an voor een mensch, die ook nog voor z'n dagelijksch brood moet zorgen. Maar het is gelukkig zeer wel mogelijk, om, van enkele eenvoudige grond begrippen uitgaande, heele categorieën van „richtingen” uit te sluiten. Dat nu heb ik beproefd ten opzichte van die richtingen, die gericht zijn op het kweken van slechts een enkele loot van den grooten maatschappijstam en al die richtingen, zeg ik, zijn persé te verwerpen. En wanneer die enkele loot nu nog maar een groote een hoofdloot is. Dat een loot dat is, kan ze enkel bewijzen door hare levensvatbaarheid, die levensvatbaarheid nu is bij bedoelde kolonies nog allerminst gebleken; hun levenskracht is nog volstrekt niet grooter dan die van zoovele dergelijke kolonies die alweer te gronde zijn gegaan. Dat bedoelde ik met Herzka's „Freilandbeweging”, die een dergelijk doel als onze kolonisatiebeweging beoogende, een tijdlang groote levenskracht heeft getoond, maar nu alweer als een nachtkaaers is uitgegaan; ik had aan dit voorbeeld er verscheidene kunnen toevoegen.

S. H. STOFFEL.

Kunstbeschouwing.

(Slot).

Willen wij nu de indrukken, voornamelijk door waarneming onzer oogen ontstaan, weergeven, zoo is de aangewezen weg: de schilder- of beeldhouwkunst; willen wij geluiden, direct waargenomen door onze gehoororganen, opwekken, zoo is muziek de meest voor de hand liggende methode. Toch is geenszins de mogelijkheid uitgesloten door geluid bepaalde gezichts-impresies; door schilderijen enkele geluidsindrukken weer te geven.

Het is hierbij echter noodzakelijk, dat de ontvangen gezichts-impresies voor ons samengaan met bepaalde duidelijke gehoors-indrukken; dat de waargenomene geluiden onafscheidelijk verbonden zijn met zekere gezichtsindrukken. Zoo zal de schilderij van een kerk ons ook het kalme rustige luiden der klok kunnen doen hooren; evenzoo zal een kerkgezag ons een kerk, waar wij vroeger deze tonen hoorden, wederom voor den geest brengen.

Aan gemoedsaandoeningen zijn bijna altijd bepaalde gehoorsindrukken verbonden. Aan de eerste begrippen van liefde zijn reeds onafscheidelijk de zachte klanken der moederstem, aan toorn, de harde barsche tonen van vadersstem verbonden enz.; het zal hierdoor de muziek vaak gemakkelijk vallen, voor iedereen begrijpelijk, die gemoedsaandoeningen terug te geven. Ook door de schilderkunst is het mogelijk tal van innerlijke gevoelens op te wekken. Een schilderij van een bosch kan ons de rustige vredige stemming der natuur doen gevoelen; wij herinneren ons de invloed, die die omgeving op ons heeft gehad. De totale

innerlijke emotie is echter mijns inziens iets geheel persoonlijk. Zijn er voor ons aan een bepaald natuurfereel gelukkige herinneringen verbonden, zoo worden deze, bij het zien der schilderij, ook wederom wakker gemaakt. De schilderij geeft ons dus niet alleen de stemming, door het zien der natuur opgewekt; zij brengt vaak bij ons bovendien nog geheel andere gewaarwordingen te weeg. Ook de, niet door bijzondere herinneringen, ontstane gemoedsaandoeningen zullen vaak van de, door den kunstenaar bedoelde, zeer verschillen; ook zij zijn slechts die gevoelens, die voor ons aan bepaalde, ofschoon nu door den kunstenaar meer op den voorgrond geplaatste, bijzonderheden der werkelijkheid verbonden zijn. Daardoor is het mogelijk, dat datgene, wat ons eerst groote kunst toeleek, later voor ons toch niet zóó hoog blijkt te staan. Om duidelijk te zijn: Een schilderij doet ons smart, groote smart gevoelen; wij zijn er over opgetogen, en gelooven, dat het den kunstenaar gelukt is een groote graad van volmaaktheid te bereiken. Later hooren wij, dat niet smart, maar berusting bedoeld is. Nu is voor ons die schilderij niet zoo'n groot kunstwerk meer, als zij ons eerst, voordat wij de werkelijke beteekenis van den schilder kenden, toeleek. Let wel, ik zeg niet, dat de schilderij daarom, voor den kunstenaar zelf, dit gevoelen niet volkomen kan weergeven.

Daarom is kunst geheel en al een persoonlijk vinden. Sommige menschen zullen, bij het zien van bovengenoemde schilderij, misschien in het geheel niets gevoelen; want er bestaan personen, die geen enkele gemoedsaandoening aan het geziene of gehoorde weten vast te knopen; zij behoren tot de zoogenaamde ongevoelige menschen. Zij hebben ook in werkelijkheid nimmer een gemoedsaandoening, bij het door het gezicht of gehoor waargenomene, ondervonden. Zoo kunnen velen voor muziek onvatbaar zijn.

Kunst spreekt dus alleen door herinnering tot ons; wij behoeven ons evenwel niet ieder onderdeel te herinneren; het geheel moet ons echter dezelfde indruk, vroeger door één onzer zintuigen ondervonden, opnieuw voor den geest brengen.

Een kind zal voor sommige muziek vatbaar kunnen zijn. Wordt zijn oor door zachte tonen getroffen, zoo wordt in hem de herinnering aan de zachte klank van moedersstem wakker; het voelt, dat dit liefde moet beteekenen; het stelt zich hierbij de beeltenis van de moeder voor. Is het kind in een bosch geweest, waar het vogels heeft hooren zingen, zoo zal het zich, wanneer de muziek zijn oor op dezelfde manier aandoet, het beeld van het bosch wederom voor den geest brengen. Wij behoeven ons hierbij niet ieder afzonderlijk deel te herinneren. Al herkennen wij niet iedere toon der muziek, toch wordt door de juiste op elkaar volgende melodiën ons oor op de zelfde wijze getroffen, als dit vroeger bij den werkelijken gemoedstoestand geschiedde. Eerst, wanneer wij ons niet herinneren ooit een soortgelijke indruk ontvangen te hebben, zullen wij ieder onderdeel gaan ontleden. Om duidelijk te zijn het volgende voorbeeld:

Wij zien een zeegezicht; wij krijgen direct de indruk van de groote wijde watervlakte; wij hooren het ruischen der zee. Ieder onderdeel kan en behoef ons dit niet te leeren.

Zien wij daarentegen een Noordpoollandschap, zoo gevoelen wij niet direct de totale indruk: slechts door het nader beschouwen der ijsmassa's besluiten wij tot koude; indrukken, niet uit een der onderdeelen volgende, blijven voor ons onbekend.

Bij het door de taal uiten der indrukken, werkt de herinnering nimmer, zooals in het eerste geval is bedoeld; dit geeft dus direct een groot verschil tusschen de taal en de andere wijzen om onze gevoelens kenbaar te maken.

Tegenwoordig tracht men vaak geluid direct door kleuren voor te stellen. Dit lijkt mij echter slechts dan mogelijk, wanneer de indrukken van één of andere kleur onafscheidelijk met die van één of ander geluid verbonden zijn. Is dit niet het geval, zoo zal door de gebruikte kleur bij de één het bedoelde, bij de ander een geheel ander geluid worden opgewekt. Het resultaat zal hierbij afhangen van het feit, of de kleur hem al of niet aan vroegere, door hem bij dezen kleur ontvangene, geluids-aandoeningen doet herinneren.

Sommige kleuren komen bij bijna alle menschen met dezelfde tonen overeen. Meestal is dit vrij gemakkelijk te verklaren. Zoo zullen wij, daar wij door een schrille toon onaangenaam worden aangedaan, bij de beantwoording der vraag, wat voor kleur hier voorgesteld wordt, met ons geheugen nagaan, welke kleur ons het onaangenaamste treft. Voor velen is dit helgeel. Is iemand echter buitengewoon onaangenaam door oranje aangedaan, zoo zal hij oranje noemen.

Deze nieuwere richting in onze kunst zal dus mijns inziens niet algemeen kans van slagen hebben; hare voorstellingen zullen slechts voor zeer enkelen, nauw met den schilder bekenden, te begrijpen zijn.

Zooals reeds is opgemerkt, zou, zoo wij niet wisten, dat de eene of andere, door het oog waargenomene, verandering het gevolg was van ons innerlijk gevoel, ons door den schilder of beeldhouwer dit gevoelen nimmer kunnen worden weergegeven. De innerlijke aandoeningen worden ons meestal door de gelaatsuitdrukkingen geopenbaard. Slechts alleen die gemoedsaandoeningen welke, met voor het oog waar te nemen veranderingen samenhangen, zijn dus door teekeningen voor te stellen.

De muziek zal, zoo de innerlijke emotie op eenigerlei wijze met het gehoor samenhangt, door zijn ontelbare verschillende klanken, zijn onnoemlijk groot aantal melodiën in staat zijn de fijnste onderdeelen van het door het gehoor waargenome terug te geven. Zij zal ons dus vaak vroegere gemoedstoestanden weer zeer juist voor den geest brengen.

Door de taal wordt een geheel nieuw gebied geopend. Zoolang hare werking alleen door de beteekenis van de woorden zelf geschiedt, zoolang zullen de klanken geen invloed uitoefenen. Tracht men echter zijn doel ook door de mooie, juiste klanken bij de uitspraak te bereiken, zoo komt men op het gebied der muziek; nu behoeft, mits wij weten op welke toon ieder woord moet worden uitgesproken, het geschrevene niet woord voor woord voor ons begrijpelijk te zijn. Dit kan het geval zijn bij klankpoëzie.

Het hoofddoel der taal is echter, door het op het juiste oogenblik, opwekken der, bij de woorden behoorende, begrippen, de gevoelde emotie terug te geven. Ieder woord vormt dan voor ons een bepaald begrip; wij groepeeren en rangschikken ze en komen zoo ten slotte tot het gewenschte resultaat. Wij herinneren ons dus bij de taal eerst ieder onderdeel afzonderlijk. Ons geheugen speelt hierbij een moeilijke rol; voor kinderen zal daardoor een boek niet te begrijpen zijn.

Het geheugen vormt het woord, daarna geeft zij het, aan het woord verbonden, begrip. Nu leert zij wat dit begrip in de werkelijkheid beteekent. Daarna worden deze onderdeelen met elkander gecombineerd, en het nu gevormde beeld met de vroeger ontvangene indruk vergeleken. Wil de taal ons nu kunst geven, zoo zullen voor ons op het juiste oogenblik de verschillende onderdeelen te voorschijn moeten worden geroepen.

Om te resumeeren.

Kunst dient, volgens mijne opvatting, om bepaalde, door de zintuigen direct of indirect bij den kunstenaar onstane, gevoelens bij ons op te wekken. Dit zal haar slechts gelukken, wanneer de emotie, door één of meer onzer zintuigen ontstaan, op eenigerlei wijze bij ons verbonden is aan het terug te geven gevoelens. Kunst kan op het oogenblik slechts door gezichts- en gehoors-indrukken haar doel bereiken.

Dat het haar tot nu toe slechts door deze beide zintuigen gelukt is, is mijns inziens het gevolg van de nog niet geheel bekende werkingen der reuk-, smaak- en tastorganen. Daar echter deze zintuigen wel degelijk het beeld mee helpen vormen, zoo zal het, waarschijnlijk, later ook mogelijk worden, door het terugroepen van deze gewaarwordingen, onze gevoelens weer te geven. Mettertijd zal hierdoor dus een nieuwe soort kunst kunnen ontstaan.

Kunst heeft dus hoegenaamd niets met het laag of hoog zijn der impressie zelf te maken. Zij heeft haar doel bereikt, wanneer het beeld scherp en helder in ons wordt opgewekt. Hoe volmakter de artist ons zijne indrukken weet kenbaar te maken, hoe beter voor ons de kunst.

Bij de beoordeeling is het dus, volgens mijne opvatting, geenszins de vraag of het weergegeven gevoelens op zich zelf edel of verachtelijk is.

Ieder werk, dat ons helder en juist het, door den artist verlangde, beeld vormt, is voor ons beslist kunst.

Het al of niet kunst vinden is dan ook eene persoonlijke meening; zij hangt af van de beantwoording der volgende vraag: Is het de kunstenaar door zijn werk bij ons al of niet gelukt een goed en duidelijk beeld te vormen.

Daar nu bijna alle menschen verschillend voelen, zoo kan niemand beslist uitmaken dat dit wel, dat geen kunst is. Zeer wel mogelijk komt een ander juist tot het omgekeerde resultaat.

Volgens mijne opvatting kan kunst dus wel degelijk leelijke, ja zelfs afschuwelijke gevoelens bij ons opwekken, zonder daardoor als kunst eenigszins minder te worden. Vol bewondering zullen wij moeten zijn voor de buitengewone mate van talent, dat ons zoo juist en goed de

ontvangen indruk weet weer te geven. Hoe onaangenamer wij door het, volgens ons laag staande, gevoel getroffen worden, hoe beter en uitstekender de kunst geweest is.

Slechte kunst wekt het gevoel niet bij ons op en doet ons dus niet walgen. Walging is derhalve geenszins een veroordeeling van het kunstwerk; zij ontstaat alleen, omdat wij het gevoelen, dat de kunstenaar ons terug wil geven, op zich zelf als iets afschuwelijks beschouwen. Zij, die dan ook een werk als geen kunst beschouwen, alleen omdat zij de inhoud onzedelijk vinden, zijn mijns inziens onbevoegd kunst te beoordeelen.

C. DE B.

Eene Vliegmaschine.

(Geen bestuurbare luchtballon).

Reeds veel is er geschreven over het onderwerp der luchtschepen. Ja zelfs de pogingen om een bestuurbaar luchtschip te construeeren, kunnen, hoewel deze „ballons” nog niet tot volmaaktheid zijn gebracht, toch geslaagd genoemd worden. Deze ballons toch zijn nog altijd eenigszins afhankelijk van de richting van den wind.

Eenigen tijd geleden, kwam ik in kennis met den heer Antenne, ingenieur, die mij om steun vroeg ter verwezenlijking van onderstaand beschreven plan.

Ik beloofde hem toen, 't eenige wat ik kon doen n. l. dit plan door middel van het S. W. in Delft te doen bespreken, door een opstel van zijne hand daarin te doen opnemen. In het kort gezegd — de heer Antenne zal hieronder zijn plan nader toelichten — wil genoemde heer een „Vereeniging tot Bevordering der Nederlandsche luchtscheepvaart” oprichten. Om dit te kunnen, wenschte hij een twaalfstal personen bij elkander te brengen, die de statuten der bedoelde vereeniging zouden samenstellen en deze zouden dan de Koninklijke Goedkeuring behoeven om te kunnen overgaan tot het verwerven van leden.

Telt de Vereeniging genoeg leden, d. w. z. zal genoeg geld aanwezig zijn, dan zou de heer Antenne onder zijne leiding een vliegmaschine willen doen construeeren in eene werkplaats der Vereeniging, waar elk lid dier vereeniging ten alle tijde toegang zou hebben en het recht zou bezitten op eene verbetering der in aanbouw zijnde vliegmaschine aan te dringen, indien hij zulks op wetenschappelijke gronden zou kunnen steunen.

De heer Antenne beschrijft, hoe hij zich de vliegmaschine denkt en acht het standpunt onzer wetenschap zeker hoog genoeg om zijn plan in uitvoering te kunnen brengen.

En zoo hoop ik, dat er in Delft eenige personen zijn te vinden, die lust gevoelen zich aan te sluiten, om te trachten het plan te verwezenlijken.

Zeker zal het niet zonder moeilijkheden gepaard gaan, doch zijn die moeilijkheden overwonnen, en blijkt dan werkelijk het plan van den heer Antenne levensvatbaarheid te bezitten, dan kan de Vereeniging zeker er toe medewerken om de luchtscheepvaart eene groote schrede vooruit te brengen.

Ik hoop dus adhesie te vinden en noodig die jongelui, die deel zouden willen nemen aan eene vergadering met den heer Antenne, om diens plan te bespreken, uit om hun naamkaartje (met adres) te zenden aan mijn hieronderstaand adres.

Verder laat ik het woord aan den heer Antenne, die zijn plan nader zal toelichten.

M. G. VAN OVERVELDT,
Oude Delft 12.

L. S.

In eenige vakbladen, en ook in enkele nieuwsbladen, werd onlangs met veel ophef eene omschrijving gegeven van een' bestuurbaren ballon, hetgeen ons alleen in het belang van het goede doel een protest uitlokt.

Volstrekt niet om een' directen persoonlijken aanval te ondernemen tegen den uitvinder, die ons dan ook totaal onbekend is en wiens pogingen, om het belangrijke vraagstuk op te lossen, ons zeker alle respect afdwingt, maar in hoofdzaak, omdat men zich maar niet zoo alles „in's blauen hinein” kan en mag laten wijsmaken.

Ook hierbij mag het principe gelden: „dat door wrijving van gedachten de waarheid ontstaat”. De bijzondere attentie van menig belangstellende toch werd door voornoemde beschrijving juist weder op dit belangrijk vraagstuk gevestigd, waardoor velen wellicht ertoe gekomen zijn hunne

geest en energie te scherpen om deze quaestie nader tot oplossing te brengen. Om nu tot een goed resultaat te kunnen komen, zal men wel willen en moeten toestemmen, dat de wetenschappelijk ontwikkelden, die zich met de oplossing van dit probleem bezig houden, vooraf eene grondige studie te maken hebben, van de tot heden aan den dag mislukte modellen enz, enz, te veel, om dit alles hier ter plaatse in het kort te detailleeren.

Afgezien nu van de min of meer geslaagde, zoowel als mislukte pogingen van den Graaf Zeppelin in Zwitserland en van den jeugdigen Braziliaan Santos Dumont in Parijs — welke proeven meest plaats hadden bij eene windsnelheid van $\pm 4-6$ meter per sec, hetgeen men algemeen bijna windstille noemt — geldt het hier alléén het cardinale punt:

„Eene machine te construeeren, die bestand is, volgens den menschelijken wil, zich vrij in het luchtruim te bewegen.”

Daaruit volgt, dat men den strijd zal moeten kunnen aanvaarden tegen de onbekende wind kracht x -onbekend zeggen wij, omdat heden de wind 6-8-12 en zelfs 15 M. snelheid kan hebben en morgen wellicht 4 M. p. sec. (grootere snelheden van den wind als bij storm, orkaan of blizzard blijven natuurlijk buiten beschouwing).

Nu is het zelfs een leek zeer duidelijk, dat, indien men tegen eene kracht x wil inwerken, men dan ook sterker dan x moet zijn, dus meer kracht moet kunnen ontwikkelen.

Hieruit is een stelling af te leiden:

„Wil de mensch slagen zich de vrije vlucht eigen te maken, dan moet hij niet een speelbal van den wind kunnen worden” m. a. w.:

Nooit zal hij volkomen slagen met een „Ballon”; immers die maakt hem lichter dan de lucht, waardoor de Ballon naar alle richtingen en believen van wind zal moeten gaan. De wind domineert haar en op deze wij is de strijd tegen deze kolosale natuurkracht geheel nutteloos.

„Plus léger que l'air” — Hiervan kan dus geen sprake zijn.

De brave Nadar, die koene pionier, dien menigeen zich nog wel door zijn stoute reizen herinneren zal, was immers in 1864 deze meening toegedaan door zijne stelling: „plus lourd que l'air” dus: zwaarder dan de lucht.

Nu, bij het opstellen dezer repliek en verdere uiteenzetting, lezen wij in de Wereldkroniek d. d. 21 Dec. j. l. het artikel: „Interviews van Observator”, waarbij men ziet, dat Dr. W. D. Gratema, Oud-Hoogleraar te Delft, juist de zelfde meening als door deze regelen ook is weergegeven, is toegedaan, strekkende wel degelijk tot bewijs, dat er in deze meeningen een' gezonden geest ten grondslag ligt.

De vraag rest nu: zal dan het menschelijk genie dien kamp als onbereikbaar moeten opgeven.

Zeer zeker wel, als men zulks per „Ballon” wil bereiken — ontegenzeggelijk — maar niet indien gij de logische redeneeringen en uiteenzettingen aanhoort van mij, die reeds verscheidene keeren een luchtreis maakte. Ik geloof, dat mijn plan als volgt, duidelijk weergegeven is:

Men zal bepaald kunnen steigen en zich naar willekeur in het schoone onmetelijke luchtruim kunnen bewegen tegen wind in, door de constructie eener casque (sigaarvorm) vervaardigd uit aluminium, beide einden spitsvormig; voor het goede en ruime uitzicht behoorlijk voorzien van patrijspoorten en kijkglazen.

Voor de mechanische kracht zal moeten gebezigd worden de uit aluminiumbrons enz. vervaardigde, zeer goed werkende en uiterst lichte motoren; de techniek ten huidigen dage is in staat aan de strengste eischen te voldoen, de Fransche industrie staat in dat opzicht, wat motorenbouw betreft, nog steeds aan de spits, hiernaar regelen zich alle concurrenten.

Voor de draagkracht van een man zullen de vleugels, van een bijzondere constructie, ± 8 Meter lengte, dus eene vlucht van ± 18 M. hebben bij een draagvlakte van ± 75 M². Deze vleugels zullen nu zoowel tegelijk als gescheiden van elkander moeten kunnen werken, zoodat de eene stilstaan of langzaam werken kan, terwijl de andere een andere beweging heeft. De staart is mede een hoofd-factor en moet gelijk een waaier opgevouwen en uitgespreid kunnen worden en is, in de richting der as van de aluminium casque, aan de achterzijde te plaatsen.

Wanneer nu dezen staart geheel ontplooid naar boven is gericht, dus haaks op bovengenoemde horizontale as-richting en de wind werkt met een zekere kracht tegen dien staart, dan is het duidelijk, dat, zooals volgens het parallelogram van krachten zelfs grafisch kan worden uitgemaakt, de geheele vliegmaschine zal moeten rijzen en zij dus ook, indien de staart in omgekeerde richting, haaks

op de as, naar beneden geplaatst is zal moeten dalen.

Niet enkel en alleen zal men, om te kunnen rijzen of dalen, van de staartrichting moeten afhangen; daarvoor dienen als secundair hulpmiddel twee reservoirs, die voor- en achteraan geplaatst zijn; onderling zijn beide verbonden door een buis. Deze reservoirs zijn voorzien van de noodige waterballast. Veronderstellen wij nu, dat de geheele vliegmaschine horizontaal geplaatst is, zoo zal ook de waterspiegel in beide reservoirs op gelijke hoogte zijn; nu kan echter met behulp van een koolzuurreservoir door drukking in een der beide waterreservoirs, het water spoedig verplaatst worden van het eene naar het andere reservoir; hierdoor kan de belasting naar voren of naar achteren gebracht worden, juist naar verkiezing en daardoor zal de stijging of daling bespoedigd en meer verzekerd kunnen worden.

Zulks is toch te duidelijk, om nog nader te detailleeren.

De geheele mechanische inrichting dezer vliegmaschine vereischt nu natuurlijk de uiterste voorzorgen, en toch is, in het groot, geheel de machine zeer eenvoudig.

Voor pessimisten alleen niet — maar er zijn altijd van die zwaartillenden geweest —; het ligt echter ook voor de hand dat, vóór deze machine hare volle graad van volmaaktheid zal hebben verkregen, zeer vele en kostbare proeven zullen moeten plaats hebben (getuige het eers. o en het hedendaagsche rijwiel en talrijke andere uitvindingen).

En zoo ooit een Nederlander het groote geluk zal hebben met deze proefnemingen te kunnen beginnen, al ware het ook met vereenigde finantieele krachten en subsidiën van andere zijde, dan zeer zeker zal hij wel op de belangelooze terechtwijzingen, verbeteringen, raadgevingen en medewerking kunnen rekenen van alle wetenschappelijk ontwikkelde mannen in ons land, zoowel als daarbuiten, van vreemde belangstellenden.

Met vereende krachten zal aan dit zeer moeilijk probleem gewerkt moeten worden en daarom helpt — op zuiver wetenschappelijken grondslag — alle eventueele fouten of gebreken met eenparige krachten overwinnen; één man kan immers nooit zooveel weten en uitvoeren als meerdere.

Het spreekwoord zegt ook terecht: Twee weten meer dan een.

Dus alleen door gezamenlijk overleg, vrijen toegang tot de werkplaatsen voor een ieder, debatteering en voornamelijk door algemeene hulp, juist op dit gebied, zal men kunnen slagen, om zegevierend tot het groote resultaat der beschaafde wereld te geraken en zulks binnen waarschijnlijk nog geen 2 jaar na aanvang der werkzaamheden.

In deze richting zoude reeds vooraf een groote schrede gedaan kunnen worden, door het in leven roepen eener „Vereeniging ter behartiging der Nederlandsche Luchtscheepvaart”.

Wij veroorloven ons dan ook een beroep te doen op den steun der studenten aan de Pol. School en wij hopen, dat wij spoedig een voldoende aantal heeren zullen vinden om eene vergadering bijeen te kunnen roepen en daarin deze mogelijk op te richten vereeniging te bespreken. Wij verzoeken hen, die aan deze oproep gehoor willen geven, voorloopig hun naamkaartje met adres te willen zenden aan den heer Van Overveldt.

Teneinde nu niet verder af te dwalen, komen wij weder terug op onze vliegmaschine.

Het is ons mogelijk geworden, in verband met de gegevens der „Wereldkroniek,” d. d. 21 Dec. l. l., ook eene voorloopige begrooting op te maken van een vliegmaschine op zeer bescheiden schaal en zoo mag, in aanmerking genomen het geheele gewicht — altijd berekend bij een draagkracht voor 1 man — naar onze meening als voorloopige begrooting aan materiaal uitgetrokken worden: rond f 5000; voor arbeidsloon gedurende 2 jaar te samen f 5000; nu nog eene reserve ad. f 5000 rekenende, komt men tot het summa summarum van f 15000.

Deze benoedigde 15 mille zouden een ondernemend kapitalist niet behoeven af te schrikken, en toch mag, en terecht, betwijfeld worden, of er in ons heele land één kapitalist neiging zoude gevoelen, voor zijn hoofd alléén, de benoedigde som voor deze vinding ter beschikking te stellen.

Neemt men nu in aanmerking de hiervoor besproken Luchtscheepvaartkundige vereeniging, zoo zullen daarvoor de leden onderling, ieder voor zich, eerder een jaarlijksche geringe bijdrage willen verstrekken dan bij zulks bij één enkele te vinden zou zijn.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 6 NOVEMBER 1902.

Wij allen immers weten zeer goed, dat reeds vele en grootsche werken tot stand gekomen zijn en dat men juist door vereeniging in staat is hiervoor de benodigde gelden bij elkaar te brengen. Vooral, wanneer zich eenige degelijke mannen voor bedoelde luchtscheepvaartkundige vereeniging zouden willen interesseeren, zou het tot stand komen dezer vereeniging verzekerd zijn.

Er moeten meerderen medewerken; voor één man is dit werk van te grooten omvang, daartoe behoort ook administratieve hulp.

„L'union fait la force.”

In navolging van het Buitenland zal ook hier te lande onze Aëronautische Club kunnen bestaan en zal ook de steun der Nederlandsche pers zeer veel invloed kunnen uitoefenen op het welslagen en tot stand komen der bedoelde vereeniging.

Wij, Nederlanders, kunnen, indien wij slechts willen, en afgaande op de zeer groote belangstelling, die de jongste artikelen over luchtscheepvaart hier te lande mochten ondervinden, is de wording van eene dusdanige Club niet alleen mogelijk, maar zelfs, onder vóóromschreven omstandigheden en voorwaarden zoo goed als verzekerd.

Ten einde ons nu te bekorten, willen wij nog besluiten met de bemerkingen, dat wij meenen in dit opstel een voldoende overzicht te hebben gegeven voor ons voorstel.

Het zal ons hoogst vereerend en aangenaam zijn door deze regelen, naar onze beste krachten, voorloopig het onze er toe bijgedragen te hebben om tot het beoogde doel te kunnen komen.

(w. g.) LÉON ANTENNE,
Ingenieur.

Oproep.

Zooals ieder jaar, is ook nu weer in 't begin van November een oproep gedaan door het Leger des Heils ten voordeele van zooveel hulpbehoevenden in ons land. Zij, die bekend zijn met het maatschappelijk werk van het Leger zullen overtuigd zijn van de noodzakelijkheid van zulk een beroep op de algemeene liefdadigheid. De groote meerderheid kent van het Leger niet veel meer, dan wat ze bemerkt van de godsdienstoefeningen, en zijn in de meening, dat bij alles wat er vanwege het Leger gedaan wordt, de godsdienst voorzit. Daarom is het, dat zooveel er een vooroordeel tegen hebben en ten onrechte. Het mooie bij het maatschappelijk werk is juist, dat er niet gevraagd wordt naar godsdienst. Elkeen die hulp behoeft, wordt geholpen, 't zij Jood of Katholiek of Protestant. Bij elk Leger is de eenige drijfveer: zuivere menschenliefde. Het best leeren we dat inzien en waardeeren, als we de moeite eens nemen de verschillende inrichtingen van maatschappelijk werk van het Leger des Heils te bezoeken als we in de gelegenheid zijn. Behalve de toevluchten voor dak- en werkloozen met daaraan verbonden werkinrichtingen bestaan er hier te lande huizen voor gevallen meisjes, een kindershuis en de landkolonie te Lunteren. In Amsterdam is bovendien nog de „Metropool”, het groote volks logies, waar voor weinig geld een zindelijke slaappleaats en een goed maal verstrekt worden. Eerstdaags wordt de eerste steen gelegd voor een tehuis voor ontslagen gevangenen. Zoo reikt het Leger den ongelukkigen overal de reddende hand.

Er wordt echter niet in den blinde ondersteund. Zelfs moeten de hulpvragenden toonen, dat ze werken willen en daardoor zelf willen meewerken hun toestand te verbeteren. Weigeren zij dit, dan wordt geen hulp verstrekt. Nietemin wordt alles in het werk gesteld zulken te overreden.

Verder dient niet vergeten te worden, hoeveel nut het Leger sticht door het tegengaan van drankmisbruik. Daardoor redt het velen van armoede en ondergang.

Iedereen begrijpt, dat voor dit kolossale werk veel geld noodig is. Het Leger tracht het wel daarheen te sturen, dat iedere inrichting zich zelf bedruipen kan, maar op het oogenblik is dit nog bij lange na niet het geval.

Daarom, gij allen die iets missen kunt, en vooral gij, studenten, die daaronder in de eerste plaats behoort, geeft gehoor aan den oproep van het Leger des Heils. Werpt de vooroordeelen van u en draagt bij. Daardoor maakt gij

het Leger mogelijk, op nog grooter schaal te werken en wel te doen.

Teekent op de lijsten, die daarvoor zullen worden neergelegd of stuurt uwe bijdragen aan ondergeteekende Voorstraat 4, of aan een der volgende adressen:

Luitenant E. Zandwijk v/h Leger des Heils, Zuiderstraat 3 te Delft, of Commandant U. Co-sandey, Damstraat 20, Amsterdam.

J. MAAS.

Aan allen.

Broeders, allen, sterk en zwak
Denk toch aan den Almanak;
Zet de pen toch op 't papier,
Schrijf met krul en zwaai en zwier;
Geef toch lucht aan 't kloppend hart,
Wring in vers je zielesmart
En je geest in kleine grappen,
Wil toch, wil toch moppen tappen,
Maar bedenk, prulwerk en lak
Deugt niet voor den Almanak,

Weet je soms een oudenmop,
Haal hem uit 't verleden op.
Kleed hem in modern kleedij,
Maakt hij veler harten blij.
Kenje soms een heel nieuw lied
Zóó, dat zelfs Heinz Budha 't niet
Honderd maal al heeft gekweeld,
Tot het iedereen verveelt,
Menschen zend het dan zoo strak
Naar den nieuwen Almanak.

Heb je soms wel eens gehoord,
Een bekend of geestig woord,
Dat goed op je buurman slaat,
Denk dan, 't is nog niet te laat.
Stuur het in, en van je werk
Oogst je eer als mengelwerk.
Denk toch 't is een soort van plicht,
Die op ieder corpslid ligt,
Dat hij help, dat d' Almanak,
Niet zal worden saai en zwak.

Want dat is wel eens gebeurd
En toen heeft men veel gezeurd
En toen kreeg maar zonder stop
De redactie op haar kop.
Maar 't is makkelijk te laken
Eieren van wind te maken,
Als je niets dan wind bezit.
Daarom roep 'k aan allen dit:
Toon toch dat je geest bezit
En zend in toch pak op pak
Voor den nieuwen Almanak.

RIJMELAAR.

Onderlinge wedstrijd van Laga.

(Gehouden op Vrijdag 31 October, op den Oostsingel.)

Begunstigd door prachtig weer had Vrijdag 11. de traditioneele onderlinge wedstrijd van Laga plaats en zeker mag deze wedstrijd onder de best geslaagde gerekend worden. Niet 't minst moet de oorzaak hiervan gezocht worden in 't groote aantal deelnemers. We noemen slechts dat

er voor 't skiff kampioenschap van Laga zeven inschrijvingen waren, terwijl andere jaren met moeite eenige leden konden overgehaald worden aan dit nummer deel te nemen. Door verbouwing bij de Oostpoort-brug moest de oude baan verplaatst worden, daardoor werd zij wel is waar korter, maar bood zij tevens aan 't publiek betere gelegenheid de wedstrijden te volgen. Ze voldeed in alle opzichten zelfs zoo goed, dat 't bestuur van Laga er sterk over denkt deze baan voor de toekomst te behouden. De lengte van 700 M. bleek een geenszins te korte baan voor ongeoefende roeiers, vooral daar waar deze in verschillende nummers deelnemen. 't Verloop van den wedstrijd was als volgt:

I. Tweeriemsgieken, vaste banken.
Prijs uitgelooft door de Baancommissarissen.

Er waren twee inschrijvingen en aangezien slechts de „A. C. Schaly” als vaste banken twee voorhanden is, moesten beide ploegen op tijd roeien. Eerste werd:

J. A. Wynaendts.
S. Dunlop.
Hoffman. (stuurman).

II. Vierriemsgieken, vaste banken.
Prijs uitgelooft door Sociëteit Phoenix.

Ook hier waren twee deelnemende ploegen en ook hier moest op tijd geroeid worden in de „Pelán-Pelán.” Overwinnaars bleken:

Ver Loren.
Reynvaan.
J. A. Wynaendts.
S. Dunlop.
Hoffman. (stuurman).

III. Tweeriems inrigged gieken.
Prijs uitgelooft door Odin.

De strijd werd gestreden tusschen de „Djim” en de „Waterjuffer” en eindigde in 't voordeel van de eerste:

J. F. P. Schönfeld.
J. F. Schönfeld.
C. Witteveen (stuurman).

Jammer, dat de boeg van de „Waterjuffer” op $\frac{3}{4}$ van de baan op was, anders had de „Djim” zeker nog een zware dobber gehad.

IV. Vierriems inrigged gieken.

5 zilveren medailles, uitgelooft door D. S. R. Laga.

Zoals ook algemeen verwacht was, werd deze prijs gewonnen door de „Laga”, met de heeren:

Steketee.
Witteveen.
J. F. P. Schönfeld.
J. F. Schönfeld.
? (stuurman).

Hulde aan 't kranige roeien dezer heeren die daarmee bewezen onder Laga's beste fuifroeiërs te behooren.

V. Single sculling outrigged.

KAMPIOENSCHAP VAN LAGA.

Verguld zilveren medaille uitgelooft door den heer A. P. Petrie.

Zoals reeds gezegd is waren er niet minder dan zeven liefhebbers en 't is daarom een des te grooter eer voor den heer R. Heering om dezen prijs verworven te hebben. De tijd van 2 min. 58 sec. vond slechts in den tijd van den heer 't Hooft (3 min. 2 sec.) eene benadering.

Ook deze laatste hulde voor z'n kranig roeien. Jammer dat de heer Van der Laan door 't slechte nemen van de bocht bij 't Geodesie-gebouw moest stoppen. Deze jonge sciffeur, zoo geheel thuis in z'n sciff, hadden we gaarne zien concurreeren.

VI. Tweeriems outrigged gieken.

3 verguld zilveren medailles, uitgelooft door het Bestuur van D. S. R. Laga.

Heat A.

a. Boot „A. P. Petrie”	b. Boot „Lou-Lou”
A. L. J. Breebaart.	J. P. van der Leeuw.
J. P. Delprat.	Van der Stok.
Van Aken (stuurman).	Plate (stuurman).

De „Lou-Lou” startte slecht en moest de leiding afstaan

aan de „A. P. Petrie” die deze voorsprong wist te behouden om haar nabij den finish nog wat te vergrooten.

Heat B.

c. Boot „A. P. Petrie”.	d. Boot „Lou-Lou”.
L. C. Schram.	L. Mangelaar Meertens.
G. A. Abendanon.	J. Etty.
ter Horst (stuurman).	van Aken (stuurman).

Ook hier wist de „A. P. Petrie” de zege te behalen.

De beslissing ging dus tusschen a en c. Ten einde het publiek zooveel mogelijk een match te laten zien en niet een roeien op tijd werd besloten te loten om de „A. P. Petrie”. De gelukkigen waren Breebaart en Delprat, die dan ook met gering verschil tot 't einde toe de leiding wisten te behouden. Vooral bij het Geodesiegebouw toen de „Lou-Lou” gevaarlijk kwam inloopen was 't zeker een der spannendste momenten van den dag. De trouwe boot van Brandt en Klein wist zich echter dapper te weren.

VII. Vierriems outrigged gieken.

5 verguld zilveren medailles, uitgelooft door den Senaat van het D. S. C.

Heat A.

a. Boot „Henk”.	b. Boot „Ida”.
L. C. Schram.	Plate.
J. P. Delprat.	Werker.
A. L. J. Breebaart.	van der Leeuw.
G. A. Abendanon.	van der Stok.
ter Horst (stuurman).	Kroll (stuurman).

De „Henk” liep dadelijk uit zooals te verwachten was, wist haar voorsprong te behouden en kwam met $1\frac{1}{2}$ lengte als eerste aan.

Heat B.

c. Boot „Henk”.	d. Boot „Ida”.
Lagerwey.	't Hooft.
Stoll.	van der Leeuw.
Meertens.	Bodenheim.
Etty.	Westenenk.
van Aken (stuurman).	Plate (stuurman).

De „Henk” wist met zeer grooten voorsprong te winnen.

Beslissing tusschen a en c, waarbij a de „Henk” kreeg en c de „Ida”.

Dat dit een spannende race zou worden hadden velen verwacht en niet in 't minst de roeiers van de „Ida” zelf.

Toen bij 't afgaan de „Henk” dadelijk een lengte voor kwam en voortdurend meer en meer uitliep tot zij bij den finish een 3 lengtes voorsprong had zullen de Ida-roeiers zeker de gewaarwording gehad hebben die eene soort vergissing teweegbrengt.

En daarmee is voor dit jaar de onderlinge wedstrijd afgelopen en zien we weer vol verlangen uit naar de openings tocht die een nieuw seizoen zal aankondigen. Moge daarin 't enthousiasme der fuifroeiërs even groot blijven en dat der race roeiers iets grooter worden!

Een woord van dank aan den heer A. P. Petrie en de juryleden, de heeren: Moltzer, Knoops en Hulshoff, die onvermoeid hun moeilijke en veel omvattende taak vervulden!

Tenslotte alle lof aan den totalisator, den heer J. J. Swens die in zijne ambtelijk gaf de meest scherpzinnige bespiegelingen en kansen in 't belang van 't publiek te kunnen verspreiden.

Dat de pers ook een woordje van dank verdient voor haar opmerkingsvermogen getuige dit stukje.

„Hollandia” te Zürich.

Evenals het Delftsch Studentencorps hebben ook wij in den aanvang van het nieuwe studiejaar onzen Vrijdag, dien ik, in navolging van mijn Delftschen collega, wil beschrijven.

Al valt deze Vrijdag bij U, naar ik meen nog vroeger dan bij ons, toch zijn wij dan nog niet zoo ver, dat we de nieuwe leden kunnen inaugureeren; de collegas beginnen hier namelijk eerst ongeveer midden Oktober. In de 2de week van deze maand valt de Aufnahmeprüfung en daaraan moeten alle Hollanders zich onderwerpen, want alleen met Matürität van Zwitsersche scholen wordt men zonder examen toegelaten en al gelukt het velen Hollanders (o. a. hun

die eind-examen H. B. S. 5 j. hebben) van het eerste deel van 't examen, n. l. van de Allgemeine Bildung, vrijstelling te verkrijgen, toch moeten ze het tweede en zwaarste deel (mathematische, omvattend Stereo-, Gonio-, Trigonometrie en Darstellende Geometrie, Analytische, höhere Algebra, Chemie en Physik) geregeld maken.

Zoo ziet men ze dan in het eind van 't voorafgaand semester en in den loop van de vacantie langzamerhand Zürich in loopen en hoort men aan de eettafel der veteranen, die hier overvacantiën of op de kroeg, af en toe de vermelding van 't verschijnen van zoo'n nieuwe komeet.

Altijd zijn er wel een paar oudjes, die de vacantie, geheel of gedeeltelijk, hier doorbrengen en daarbij komen dan nog zij, die de eer gehad hebben, gedurende het afgelopen studiejaar tweedejaarsch te zijn geweest.

Die moeten aan 't eind der vacantie, begin Oktober, Vordiplom doen en zijn dus zedelijk verplicht zich gedurende de vacantie dood te vossen.

We blokten dus kalmpjes voort en hoe meer men het eind der vacantie naderde, hoe grooter ook 't aantal teruggekomen Hollandialeden werd; de nieuwe voorzoover we ze niet al vóór de vacantie hadden leeren kennen, bleven meestal onzichtbaar, hoewel telkens de mare weerklonk, dat weer een' nieuwen Hollander ontdekt was.

Zoo kwam de 2de week in Oktober, het toelatings-examen begon en in den loop ervan werd den nieuwen Hollanders meegedeeld, dat, als Vrijdagmorgen het examen zou afgevoerd zijn, er direct, des middags daarop, een gezamenlijke tocht naar den Uetliberg zou gemaakt worden. Reeds jarenlang op dezen bewusten Vrijdag worden de nieuwelingen onder aanvoering der oudjes hier bovenop gebracht om gedurende de gemoedelijke wandeling en vermoeiende stijging te vergeten, dat ze nog niet weten, of ze er door zijn of niet en dat ze dit pas den volgenden morgen om 12 uur hooren kunnen en ook om het terrein hunner werkzaamheden voor de volgende vier jaar in vogelvlucht te kunnen opnemen.

Ook dit jaar trokken we weer met een mooi troepje de Uetliberg op, al liet zich 't weer in 't begin niet erg mooi aanzien; maar dit beterde gelukkig en toen we al lijgend en zweogend boyengekomen waren, genoten we van 't heerlijke weer en 't mooie uitzicht op Zürich en 't meer.

Menig zweetdruppeltje was er gevallen, vóór we boven waren en het rotsblok goed en wel beklommen was, welke extra toer ieder nieuweling moet volbrengen, wanneer geen gegronde gemoedsbezwaren (?) in te brengen zijn.

Op den top van de Uetli is een hotel en daar streken we dus neer om den inwendigen mensch te versterken en de gebruikelijke Ansichtskaarten te schrijven. Toch was het eenigen nog niet hoog genoeg en die besloten dus de uitzichttoren te bestijgen, die nog een twintig meter hooger is, voor welke bestijging ze 't noodig vonden een hartversterking mede te nemen. Boven aangekomen volgden er weddenschappen over 't meer of minder verwerpen van hoeden etc. en daar met al deze nuttige bezigheden de tijd erg opschoot, besloten we langzamerhand weer te dalen. De gewone weg bleek het meerendeel te triviaal te zijn en zoo zeilden we met allerlei halsbrekende toeren langs de onmogelijkste paadjes naar beneden, bij welke evolutiën de stijfheid van eenige heeren een onuitputtelijke bron van vreugde was, want 't had pas geregend en meermalen kwamen zekere lichaamsdeelen in aanraking met den bodem en namen we kleibaden, die onze broeken niet ten goede kwamen. In Zürich, hoewel erg bemodderd, een potje bier gepakt, als belooning voor al de doorgestane vermoeienis. Ziedaar onzen Vrijdag!

Van de Hollandialeden zijn geslaagd:

voor 't Voordiploma:	R. Middelberg.	} Mechanische-techni-
	M. A. Schenk.	
	T. J. Rutgers.	
		[sche afdeeling.

Leonard Kooyker, Ingenieurs-afdeeling.

voor 't Toelatingsexamen:

E. Struwe.	H. de Kok.
D. M. C. Jansen.	R. W. M. Rykens.
A. C. J. Vredenberg.	J. C. Baron v. Haersolte v. Haerst.

Uit de Studentenpers.

Ofschoon we de vorige week nog gezegd hebben, dat we 't in deze rubriek slechts over belangrijke dingen zouden hebben, zullen we vandaag iets zeggen over iets buiten-

gewoon onbelangrijks, namelijk over . . . . . de Delftsche weekverslagen in de Minerva. 't Is niet, omdat die weekverslagen zoo bijzonder veel slechter zijn dan vroeger vooral niet, om dat ze slechter zijn dan die uit andere plaatsen. 't Is slechts omdat ik meen, dat 't nou eindelijk wel eens uit kon zijn met dat akelige, kinderachtige, weë gezemel, die vreeselijke broekjesachtigheid en akelige soort van grappigheid, die in zulke weekverslagen gemeenlijk ten toon wordt gespreid. „Er is,” zegt de Delftsche Minerva-redactie, „goddank eens weer wat om over te schrijven.” Ja mensch dat zeg je wel, daar mot je dankbaar voor wezen as onze lieve heer je een kroegjool geeft, want dat is toch altijd je onderwerp van de week. 't Is altijd nieuw en altijd studenticoos. Je zou wel zeggen: studenten hebben altijd wel van een aarigheidje gehouwe, en kroegjolen ben der haast iedere week; maar ik zeg maar: de eene kroegjool is de andere niet, zeg ik. De vorige keer was der vrij panje en deze keer was der vrij bisschop, en soms is der ommers heelemaal niks vrij? da's een groot verschil — van panje ber je heel anders bezopen as van bisschop — bisschop is zoo kleverig weet je, vooral as je der mee gooit. Maar daar kan iedereen nou nog niet wat aardigs van maken, as ie 't opschrijft, o chot nee, daar hei je bevoorbeeld lui, die schrijven zoo wat van gezellig samenzijn en vroolijke stemming, en zoo, maar dat zijn flauwe kerels, heelemaal geen studenten. Je mot dat zoo'n beetje bedekt schrijven, dat de lui der is over praten 's middags as ze der bittertje drinken — zie je, zoo bevoorbeeld:

„. . . . 'n soort pushballspel volgde, de bal alleen ontbrak; sommige eerste jaars overgoten rijkelijk de zwaar-behaarde (snap je 'm) oudere hoofden met bisschop, maar 't mocht niet baten, en weer werden ze verdreven; 'n troep, die uitknippen wilden, werden in de kleedkamer in de week gezet. De geest van Piet Hein werd wakker en toonde z'n belangstelling van de galerij.”

Zie je, dat leest een mensch met plezier, daar spreekt een frissche geest uit, dat benne studente, die weten feest te vieren, dat zullen ze zelfs in Leiden motten zeggen. —

Lieve jongens zoo is 't nou iedere week — hebben jullie nou heusch niks anders te beweren dan dergelijke onbeduidendheden op zoo'n miserabele manier — weten jelui dan niets van jeugd, van frischheid, van levenslust — weten jelui dan niet, dat er op zoo'n kroegjool ook menschen zijn, dat zoo'n kroegjool mooi kan zijn, omdat er bruisende levensvreugde is, weten jelui dan niet, dat er nog andere dingen zijn dan jelui akelige studenticositeitjes, die een week vullen? Hebben jelui er nooit aan gedacht, dat het jelui taak was, om de jeugd, de frischheid, de groei, de geest in Delft, op te sporen en aan te wijzen, als je kunt zelfs op te wekken? Welnu, laat mij jelui dan zeggen, dat jelui die taak al heel beroerd vervult, dat 't er heelemaal niets op lijkt, dat jelui naschrijven, wat anderen je al jaren hebben voorgekauwd, dat er geen greintje geest of jeugd of frischheid van jelui geschrijf op die manier uitgaat.

Poog je te beteren — schrijf als je wat te zeggen hebt, houdt je mond, als je niets anders dan zulke futiliteiten op zoo'n manier hebt te verkondigen.

S.

Berichten en mededeelingen.

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten Almanak verzoekt den Corpsleden hun woonplaats en vacantie-adres te willen invullen op de lijsten, die hiertoe op de Societeit „Phoenix” en bij den Uitgever WALTMAN zijn gedeponneerd.

A. PLATE Az., *Secretaris*.

De Senaat is als volgt geconstitueerd:

C. VAN DER HOEVEN, Praeses.	
TH. F. VREEDE, Secretaris.	
G. A. ABENDANON, Thesaurier.	
J. P. DELPRAT,	} Commissarissen.
W. J. HOFFMAN,	

D. S. V. V. verloor haar bekerwedstrijd tegen N. O. A. D. in Breda met 0-1 goals.

Correspondentie.

Het stukje van „Spectator” is de vorige week door een misverstand geplaatst.

Correspondent te Zürich: Beschrijf in 't vervolg uw papier op één kant.

EEN TWEEDE JAARS: Geef uw naam op. We nemen geen stukken op, waarvan we den naam van den schrijver niet weten.

RECTIFICATIE.

In de laatste nummers zijn eenige hinderlijke drukfouten ingeslopen. Men leze voor:

panum, panem; voor: Kurka, Herzka.

AGENDA.

DELFT.

Zondag 9 Nov. Stads Doelen: Tooneelvoorstelling Vleugels.

Maandag 10 Nov. Stads Doelen: Derde abonnementsvoorstelling: „Vorstenschool”, 7½ uur.

Woensdag 12 Nov. Logezaal. Delftsch Theosofisch Centrum, Voordracht, 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 7 Nov. Gebouw v. K. en W. Tournée-Baret: „Les plaideurs”; „Britannicus”, 8½ uur.

Ned. Tooneel: „Nacht en morgen”, gevolgd door „Litteratuur”, 8 uur.

Diligentia: Oost en West: Voordracht van H. H. van Kol, 8 uur.

Zaterdag 8 Nov. Fransche Opera: „Manon”, 8 uur.

Zondag 9 November. Diligentia: Concert van de Toynbeevereeniging, met medewerking van mevr. A. Oldenboom, 7½ uur.

Dierentuin: Matinee van de Fransche Opera, 2 uur.

Gebouw v. K. en W. Fransche Opera: „Les Huguenots”, 8 uur.

Maandag 10 Nov. Fransche Opera: „Le voyage en Chine”, 8 uur.

Woensdag 12 Nov. Gebouw v. K. en W. Mij. tot Bev. der Toonkunst: Concert van het Haagsche toonkunstkwartet, 8 uur.

Schouwburg: „Yvette Guilbert”, 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 7 Nov. Kunstkring: Piana-recital van J. Eyskoot, 8 uur.

Groote Schouwburg: „Maria Stuart”, 8 uur.

Maandag 10 Nov. Nutsaal: Wolff-Verheyconcert, 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Delftsch Theosofisch Centrum.

VOORDRACHT over

Theosofie en hare plaats in het moderne denken, in de LOGEZAAL, Choorstraat 16a, op Woensdag 12 November 1902, des avonds te 8 uur.

TOEGANGSKAARTEN verkrijgbaar à f 0,25 bij den uitgever J. WALTMAN JR., Binnenwatersloot, alhier.

A A N G E B O D E N: 1910

een gemeubileerde ZIT- en frissche SLAAPKAMER, met of zonder pension. VLAMINGSTRAAT 76.

MICROSCOOP.

Door vertrek naar Indië een zoo goed als nieuwe MICROSCOOP van Dr. E. HARTNACK ter overname aangeboden.

Te bezichtigen bij A. MULDER, Generaal Agent voor Microscopen, Paardensteeg, LEIDEN.

Puike Zeeuwsche Oesters.

De Oestersalon is gereed.

H.H. Studenten die thans een gezellig uurtje willen passeeren onder het genot van dit heerlijk zeebanket, vervoegen zich in het lokaal „BAVARIA”.

Aanbevelend,

L PENNING.

Filiaal van the Continental Bodega Company.

Oranje Limonade

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds voorhanden bij

J. J. G. BOERE,

Telefoonnummer 188.

Hypolitusbuurt 2.

Bierbrouwerij IJsfabriek

P

voorheen A. VAN BERCKEL & ZOON.

SPECIALAAL

PILSENER BIER.

Bloemenmagazijn S. BRUIGOM.
HOUTTUINEN. Telefoon interc. 6.

Bloemwerken van kunst en smaak.

Met eerste prijzen bekroond. Nat. Tuinb. Tent. te Zeist Aug. 1902.

VERSIERINGEN, POTTERY enz.

Speciaal ingericht voor verzending.

REUZENBLOEMIGE CHRYSANTHEMUMS.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

LEVERING van

Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement. Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

PILSENER URQUELL. FRANZISKANER LEISTBRÄU.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.